

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2021-08-12 Nr. 071

Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministerijai

DĖL PROJEKTŲ PAKETO NR. 21-28288 IR 21-28287 SUDERINIMO

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija (toliau – LPSK) išnagrinėjo pateiktus suderinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą Nr. 21-28288 „Dėl Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 11, 18, 37 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ (toliau – Nutarimo projektas) ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos parengtą Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 11, 18, 37 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. 21-2828 (toliau – Įstatymo projektas) ir pagal kompetenciją teikia savo išvadas bei pasiūlymus.

Įstatymo projekto rengėjai nurodo, kad Įstatymo projektas parengtas siekiant sudaryti sąlygas užkirsti kelią COVID-19 ligos plitimui. Šiam tikslui pasiekti, siūloma:

1) numatyti pareigą asmenims, dirbantiems tam tikrus darbus arba vykdantiems tam tikrą veiklą, kai yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas dėl užkrečiamosios ligos, būti pasiskiepijusiems nuo šios užkrečiamosios ligos;

2) nustatyti, kad darbuotojų sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, nebefinansuojami valstybės biudžeto lėšomis.

Tokių uždavinių suformulavimas reiškia, kad visais teisinais pagrindais dirbantys asmenys privalės pasiskiepti nuo COVID-19 ligos, jei norės visa apimtimi ir nekliudomai vykdyti savo darbinės funkcijas. Daugelyje darbo vietų nebus galimybės dirbti nuotoliniu būdu, todėl nušalinimas nuo darbo bus plačiai taikoma priemonė, o tai neigiamai paveiks darbuotojų finansinę ir emocinę padėtį. LPSK atkreipia dėmesį, kad bet kokia prievarta skatina pasipriešinimą ir neigiamai veikia skiepijimo procesą, o praktika rodo, kad skiepijimo skatinimo programos atneša kur kas daugiau naudos, nei prievartinės priemonės ir gąsdinimas sankcijomis.

LPSK siūlomus pakeitimus vertina kaip perteklinius ir neproporcingus, toks įstatymo pakeitimas prisidės prie įtampos didinimo darbo vietoje, darbuotojų ir darbdavio santykių bloginimo, bei nepasitikėjimo skatinimo.

Patys iniciatoriai įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodo, kad siekiant užkirsti kelią COVID-19 ligos plitimui yra naudojamos kelios priemonės, o skiepijimas – tik viena iš jų. LPSK nuomone, jei siekiama suvaldyti infekcijos plitimą, Sveikatos apsaugos ministerija pasirinko suaktyvinti netinkamos priemonės įgyvendinimą. LPSK pabrėžia, kad norint sužinoti ar darbuotojas serga COVID-19 liga, reikia atlikti testą, kadangi jo teisė dirbti ribojama tik kai serga užkrečiama liga. Darbdavio tikslas yra užtikrinti sveikas ir saugias darbo sąlygas darbuotojui. Tą tikslą pasiekti galima tik reguliariai atliekant COVID-19 testus, kaip ir nurodyta įstatymo projekto aiškinamajame rašte.

LPSK supranta norą paskiepyti kuo daugiau asmenų, kad susirgus COVID-19 infekcija sumažintų galimų komplikacijų tikimybę, tačiau, kaip darbuotojų atstovė, negali pritarti siūlomiems pakeitimams. LPSK ragina įstatymo projekto iniciatorius dėmesį sutelkti į testavimą, kaip pagrindinę infekcijos suvaldymo priemonę, o skiepijimą palikti kaip labai svarbią, bet papildomą priemonę.

Taip pat LPSK atkreipia dėmesį, kad pasiskiepijusius asmenis atleidus nuo testavimo, gali kilti rizika turėti netikslią informaciją apie sergančius asmenis: jei bus testuojam tik nepasiskiepiję darbuotojai, tuomet galimai bus gauta informacija tik apie sergančius nepasiskiepijusius darbuotojus, bet nebus objektyvios statistikos, kiek kolektyve darbuotojų serga iš viso, kartu su paskiepytaisiais.

Atkreiptinas dėmesys, kad vertinant skiepijimą Lietuvoje Europos Sąjungos kontekste, tempai yra visai neblogi ir sparčiai artėjama prie 70 proc. paskiepytos populiacijos ribos. Kaip nurodo patys projekto autoriai, šiuo metu jau yra paskiepyta virš 60 proc. populiacijos.

Dėl išvardintų priežasčių LPSK kelia abejonę dėl įstatymo projekto, kuriuo įteisinama prievarta skiepytis arba netekti darbo (būti nušalintiems neribotą laiką), veiksmingumo ir siūlo susikoncentruoti į darbuotojų testavimą, kaip tikrą ir objektyvią COVID-19 situaciją parodančią priemonę.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, LPSK siūlo persvarstyti įstatymo projekto tikslą ir galimas įgyvendinimo priemones. Jei įstatymo projekto tikslas yra orientuotas į saugias ir sveikas darbo sąlygas, tuomet jau dabar yra reglamentuotas mechanizmas, kaip sukurti saugią darbo vietą – tai apibrėžia Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas (toliau – DSSI), kuriuo vadovaujantis užtikrinti sveikas ir saugias darbo sąlygas darbuotojui yra darbdavio pareiga.

LPSK siūlo:

- vadovautis DSSI, įvedant naują rizikos veiksnį COVID-19 virusą į privalomus sveikatos patikrinimus;
- testuoti darbuotojus, kadangi tik pasitikrinę ir sveiki darbuotojai prisideda prie saugios darbo aplinkos formavimo, nes tokiu būdu užkertamas kelias užsikrėsti ir užkrėsti kitus;
- numatyti pareigą darbdaviui organizuoti ir apmokėti privalomus testavimus, kaip tai numatyta kitų sveikatos patikrinimų atvejais, o testavimas turi vykti tik darbo metu ir darbdavio lėšomis;
- visi sprendimai, susiję su darbuotojų darbo sąlygomis, svarstomi visais lygmenimis, turi būti priimami tik įvykdžius informavimo ir konsultavimosi procedūras su darbuotojų atstovais.

Papildomai LPSK siūlo svarstyti ir įgyvendinti pozityvias skatinimo skiepytis priemones, kurios dar nebuvo išnaudotos (LPSK tai žino iš gausių darbuotojų pranešimų):

- „skiepadienis“ – laisva diena nuo darbo skiepui ir po skiepo;
- skiepijimo organizavimas tiesiogiai darbo vietose;
- aiški, paprasta komunikacija ir informacijos pateikimas darbuotojui apie skiepus (LPSK, kaip darbuotojų atstovė, prie šio proceso taip pat stengiasi prisidėti);
- skatinant pasitikėjimą tarp darbdavio, darbuotojo ir valstybės, neatsisakyti finansavimo valstybės biudžeto lėšomis privalomo testavimo dėl COVID-19 ligos atvejais, nes darbdaviams neįstengiant apmokėti testų, gali padaugėti darbuotojų atleidimo atvejų.

LPSK nuomone, įstatymo projektas nepasieks jam keliamo tikslo, todėl LPSK jam nepritaria ir kviečia įsiklausyti į pasiūlymus, kurie buvo suformuluoti remiantis darbuotojų asmenine patirtimi bei bendra logika.

LPSK pirmininkė

Inga Ruginienė